EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 16.11.2015
COM(2015) 803 final

KOMISSION KERTOMUS

Suomi

Perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu kertomus

KOMISSION KERTOMUS

Suomi

Perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu kertomus

1. JOHDANTO

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT-sopimus’, 126 artiklassa määrätään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä. Menettelystä säädetään yksityiskohtaisemmin liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1467/97[1], joka on osa vakaus- ja kasvusopimusta. Asetuksessa (EU) N:o 473/2013[2] on erityissäännöksiä, joita sovelletaan euroalueen jäsenvaltioihin, jotka ovat liiallisia alijäämiä koskevassa menettelyssä.

SEUT-sopimuksen 126 artiklan 2 kohdan mukaan komission on tarkasteltava talousarviota koskevan kurinalaisuuden noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella: a) ylittääkö ennakoitu tai toteutunut julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen määritellyn 3 prosentin viitearvon (paitsi jos alijäämä on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, taikka jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja alijäämä on edelleen lähellä viitearvoa) ja b) ylittääkö julkinen velka suhteessa BKT:hen määritellyn 60 prosentin viitearvon (paitsi jos velkasuhde pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa).

SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan edellä mainitun arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Komissio voi laatia kertomuksen silloinkin, kun arviointiperusteiden mukaiset vaatimukset täyttyvät, jos se katsoo, että jäsenvaltiossa on liiallisen alijäämän vaara. Viimeksi mainitulla tarkoitetaan SEUT-sopimuksen 126 artiklan 2 kohdassa määriteltyä tilannetta. Kertomuksessa ”*otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne ja talousarviotilanne mukaan luettuina*”.

Tässä kertomuksessa, joka on liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ensimmäinen vaihe, analysoidaan kysymystä, noudattaako Suomi alijäämää ja velkaa koskevia SEUT-sopimuksen arviointiperusteita, ottaen huomioon taloudellinen tausta ja muut merkitykselliset tekijät.

Vakaus- ja kasvusopimukseen vuonna 2011 tehtyjen muutosten seurauksena velkaa koskeva arviointiperuste on nostettu yhtä tärkeäksi kuin alijäämää koskeva, jotta voidaan varmistaa, että niissä maissa, joissa velka suhteessa BKT:hen ylittää 60 prosentin viitearvon, velkasuhde alennetaan viitearvoa pienemmäksi (tai sitä alennetaan riittävästi kohti viitearvoa).

---

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6. Kertomuksessa otetaan myös huomioon ”Vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanoa koskevat vaatimukset sekä vakaus- ja lähentymisohjelmien muotoa ja sisältöä koskevat ohjeet”, jotka on hyväksytty Ecofin-neuvostossa 3. syyskuuta 2012. Saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

[2] EUVL L 140, 27.5.2013, s. 11: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 473/2013 alustavien talousarviosuunnitelmien seurantaa ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä.

Tässä kertomuksessa päivitetään 12. toukokuuta 2015 tehtyä aiempaa komission arviota[3] alijäämän ja velkasuhteen SEUT-sopimuksen mukaisten viitearvojen ylittymisestä. Toukokuun kertomuksessa todettiin, että alijäämää ja velkaa koskevien SEUT-sopimuksen kriteereiden ei katsottu täyttyneen. Liiallisen alijäämän menettelyssä ei kuitenkaan toteutettu lisätoimenpiteitä, sillä uusi hallitus oli toukokuussa annetun kertomuksen jälkeen ilmoittanut hallitusohjelmassa uusista vakauttamistoimenpiteistä. Tämän ilmoituksen perusteella komissio julkaisi vakausohjelman arviointiin lisäyksen[4], jossa todettiin, että kun uudet toimenpiteet otetaan huomioon, suhdannekorjaamaton julkisen talouden alijäämä pysyy alle viitearvon vuonna 2016 ja julkinen velka suhteessa BKT:hen kasvaa vähemmän kuin kevään talousennusteessa ennakoitiin. Suomi toimitti 28. syyskuuta 2015 tarkistetun vakausohjelmansa yhdessä alustavan talousarviosuunnitelman kanssa.

Julkisen talouden alijäämä oli Suomessa 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2014 eli se ylitti suhteessa BKT:hen määritellyn 3 prosentin viitearvon. Alustavan talousarviosuunnitelman mukaan alijäämä kasvaa vuonna 2015 edelleen 3,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen mutta supistuu 2,8 prosenttiin vuonna 2016. Komission syksyn 2015 talousennusteessa alijäämän arvioidaan supistuvan 3,2 prosenttiin vuonna 2015, 2,7 prosenttiin vuonna 2016 ja 2,3 prosenttiin vuonna 2017. Ilmoitettu vuoden 2014 alijäämä ja ennakoitu vuoden 2015 alijäämä ovat lähtökohtaisesti näyttönä siitä, että Suomessa on SEUT-sopimuksessa ja vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitettu liiallinen alijäämä. Tässä arviossa ei kuitenkaan ole vielä otettu huomioon kaikkia jäljempänä esitettyjä merkityksellisiä tekijöitä.

Julkinen velka oli 59,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2014 eli se alittaa 60 prosentin viitearvon. Sekä alustava talousarviosuunnitelma että komission syksyn 2015 talousennuste viittaavat siihen, että vuonna 2015 ja 2016 bruttovelkasuhde ylittää SEUT-sopimuksen mukaisen 60 prosentin viitearvon (komission ennusteen perusteella 62,5 prosenttia vuonna 2015 ja 64,5 prosenttia vuonna 2016 ja alustavan talousarviosuunnitelman perusteella 62,6 prosenttia vuonna 2015 ja 64,3 prosenttia vuonna 2016). Alustavan talousarviosuunnitelman ja komission ennusteen mukaiset vuoden 2015 ja vuoden 2016 velkasuhteet ovat näyttönä siitä, että Suomessa näyttää olevan lähtökohtaisesti vaarana SEUT-sopimuksessa ja vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitettu liiallinen alijäämä. Tässä arviossa ei kuitenkaan ole vielä otettu huomioon kaikkia jäljempänä esitettyjä merkityksellisiä tekijöitä.

Siksi komissio on laatinut seuraavan kertomuksen, jossa arvioidaan kattavasti SEUT-sopimuksen mukaisten viitearvojen ylittymistä ja voidaan tarkastella, onko viitearvoja noudatettu, kun kaikki merkitykselliset tekijät on otettu huomioon. Tämän kertomuksen 2 jaksossa tarkastellaan alijäämäkriteeriä, 3 jaksossa velkakehitystä ja 4 jaksossa merkityksellisiä tekijöitä. Kertomuksessa otetaan huomioon komission syksyn 2015 talousennuste, joka julkaistiin 5. marraskuuta 2015.

---

[3] COM(2015) 246 final, http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/30_edps/126-03_commission/2015-05-13_fi_126-3_fi.pdf.

[4] http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/20_scps/2015/26_fi_scp_addendum_fi.pdf

2. ALIJÄÄMÄKRITEERI

Suomen viranomaisten syyskuussa 2015 tekemän ja Eurostatin 21. lokakuuta 2015 vahvistaman julkista taloutta koskevan ilmoituksen mukaan Suomen julkisen talouden alijäämä oli 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2014, kun se vuonna 2013 oli 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Vuonna 2015 alijäämä kasvaa alustavan talousarviosuunnitelman perusteella 3,4 prosenttiin ja vuonna 2016 2,8 prosenttiin (ks. taulukko 2). Komission syksyn 2015 talousennusteen mukaan alijäämä on vuonna 2015 3,2 prosenttia ja vuonna 2016 2,7 prosenttia.

Vuonna 2014 alijäämä on yli 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, mutta se on lähellä SEUT-sopimuksen mukaista viitearvoa. Sekä kansalliset viranomaiset että komissio ennustavat sen säilyvän lähellä viitearvoa myös vuonna 2015.

Sitä, että alijäämä ylittää 3 prosentin viitearvon vuonna 2014, voidaan pitää poikkeuksellisena, koska kyseisen vuoden alijäämää heikensi siirtyminen EKT 2010:n mukaisten menetelmien käyttöön ja etenkin muutokset swap-sopimusten käsittelyssä. EKT-95:n yhteydessä sovellettu liiallista alijäämää koskevan menettelyn mukainen alijäämän käsite jäi pois käytöstä siirryttäessä EKT 2010:n käyttöön. EKT-95:n mukaisesti määritelty liiallista alijäämää koskevan menettelyn mukainen alijäämän käsite sisälsi swap-sopimusten ja korkotermiinisopimusten korkovirtojen nettovaikutuksen. Sen jälkeen kun EKT 2010 otettiin käyttöön vuonna 2014, swap-sopimuksia ei liiallisia alijäämiä koskevaan menettelyyn liittyvissä tilastoissa ole enää käsitelty korkoina vaan johdannaisiin suunnattuina rahoitustransaktioina. Tämän seurauksena vuoden 2013 alijäämää tarkistettiin ylöspäin 0,3 prosentilla suhteessa BKT:hen. Suomi käyttää edelleen swap-sopimuksia, ja vuonna 2014 niistä saadut tulot olivat 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Jos laskennassa olisi sovellettu aikaisemmin käytössä ollutta käsitettä, alijäämä olisi jäänyt 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2014.

Vuoden 2015 osalta EKT 2010:een siirtymisen vaikutukset olivat kaikilta osin tiedossa, ja ne voitiin ottaa huomioon talousarvion valmistelussa. Siksi viitearvon ylittyminen ei ollut vuonna 2015 enää poikkeuksellista. Komission syksyn 2015 talousennusteen mukaan julkisen talouden rahoitusaseman odotetaan paranevan hieman vuonna 2015 suhdannetilanteen myönteisen vaikutuksen ansiosta, mutta rakenteellinen rahoitusasema pysyy muuttumattomana.

Vuonna 2016 alijäämän supistuminen johtuu pääasiassa päätösperäisistä finanssipoliittisista toimenpiteistä, erityisesti menopuolella. Suunnitellut menojen leikkaukset kohdistuvat kehitysyhteistyöhön, koulutukseen ja yritystukiin. Korkomenot ovat vähenemässä, mutta tämä vaikutus enemmän kuin kumoutuu valtion omaisuuden myynnistä peräisin olevien tulojen vähenemisen seurauksena. Työmarkkinaosapuolet ovat päättäneet korottaa työttömyysvakuutusmaksuja vuodesta 2016 lukien, mikä auttaa supistamaan sosiaaliturvarahastojen alijäämää.

Näin ollen 3 prosentin viitearvon ylittyminen suhteessa BKT:hen on SEUT-sopimuksessa ja vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetulla tavalla väliaikainen. Komission laatimien julkista taloutta koskevien ennusteiden ja alustavan talousarviosuunnitelman mukaan alijäämä supistuu alle viitearvon vuonna 2016.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vuosina 2014 ja 2015 alijäämä ylittää 3 prosentin viitearvon mutta on lähellä sitä. Viitearvon toteutunut ja suunniteltu ylittyminen on SEUT-sopimuksessa ja vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetulla tavalla väliaikainen. Vuoden

2014 alijäämää voitaisiin pitää myös poikkeuksellisena. Koska vuoden 2015 alijäämää ei pidetä poikkeuksellisena, SEUT-sopimuksessa ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1467/97 tarkoitettu alijäämäkriteeri vaikuttaa jäävän täyttymättä, kun merkityksellisiä tekijöitä ei ole vielä analysoitu.

3. VELKAKRITEERI

Julkisen talouden bruttovelka suhteessa BKT:hen on kasvanut viime vuosina nopeasti: vuosien 2008 ja 2014 välisenä aikana se kasvoi 32,7 prosentista 59,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämän kasvun taustalla olivat alijäämät (jotka olivat seurausta tulojen vähentymisestä talouden vakavan taantuman seurauksena ja menojen säilymisestä suurina) ja velkakannan korjauserät, jotka johtuvat ansiosidonnaisten sosiaaliturvarahastojen finanssisijoituksista. Alijäämillä ja velkakannan korjauserillä oli edellä mainitulla jaksolla jokseenkin yhtä suuri vaikutus nimellisen velan kasvuun.

Suomen alustavan talousarviosuunnitelman mukaan julkinen velka suhteessa BKT:hen kasvaa 62,6 prosenttiin vuonna 2015 ja jatkaa kasvuaan 64,3 prosenttiin vuonna 2016. Myös komission syksyn 2015 talousennusteen mukaan julkisen velan odotetaan ylittävän 60 prosentin viitearvon niin, että se on 62,5 prosenttia vuonna 2015 ja 64,5 prosenttia vuonna 2016 (ks. taulukko 1).

Komission ennusteen mukaan ennakoitu nimelliskasvu ei riitä kumoamaan korkomenojen vaikutusta velkasuhteeseen vuonna 2015, vaan syntyy velkaa kasvattava lumipalloefekti, joka kuitenkin katoaa vuonna 2016. Velkakannan korjauserien rooli pienenee ennustejaksolla, kun sosiaaliturvarahastojen ylijäämän odotetaan pienenevän.

Edellä esitetty analyysi viittaa näin siihen, että SEUT-sopimuksessa ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1467/97 tarkoitettu velkakriteeri vaikuttaa vuoden 2016 alustavan talousarviosuunnitelman ja komission syksyn 2015 talousennusteen perusteella jäävän täyttymättä. Tässä arviossa ei kuitenkaan vielä ole otettu huomioon kaikkia merkityksellisiä tekijöitä.

Taulukko 1: Velan kehitys

	2012	2013	2014	2015	2016
Julkinen bruttovelkasuhde	52,9	55,6	59,3	62,5	64,5
Velkasuhteen muutos [b] (1 = 2+3+4)	4,4	2,7	3,8	3,2	2,0
Vaikuttavat tekijät:					
• Perusjäämä (2)	0,7	1,3	2,1	2,0	1,5
• Lumipallovaikutus (3)	0,7	0,5	0,6	0,2	0,0
josta:					
Korkomenot	1,4	1,3	1,2	1,2	1,1
Reaalisen BKT:n kasvu	*0,7*	*0,6*	*0,2*	*-0,2*	*-0,4*
Inflaatio (BKT-deflaattori)	-1,4	-1,4	-0,9	-0,8	-0,7
• Velkakannan korjauserä (4)	3,0	0,9	1,1	1,0	0,5

Huom.

[a] Prosenttia suhteessa BKT:hen.

[b] BKT:hen suhteutetun bruttovelan muutos voidaan eritellä seuraavasti:

$$\frac{D_t}{Y_t} - \frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} = \frac{PD_t}{Y_t} + \left(\frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} * \frac{i_t - y_t}{1 + y_t} \right) + \frac{SF_t}{Y_t}$$

jossa t on aikaindeksi, D on julkisen velan määrä, PD perusalijäämä, Y nimellinen BKT ja SF velkakannan korjauserä; i on vieraan pääoman keskikustannus ja y nimellisen BKT:n kasvu. Suluissa oleva termi kuvaa lumipallovaikutusta mittaamalla korkomenojen ja talouskasvun yhteisvaikutusta velkasuhteeseen.

Lähde : Eurostat ja komission syksyn 2015 talousennuste

4. MERKITYKSELLISET TEKIJÄT

SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdassa määrätään, että komission kertomuksessa ”*otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne ja talousarviotilanne mukaan luettuina, jotta voidaan päättää, edellyttääkö arviointiperusteen rikkominen liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn aloittamista kyseisen jäsenvaltion osalta*”. Näitä tekijöitä kuvataan tarkemmin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan huomioon on otettava myös ”*muut tekijät, joita kyseinen jäsenvaltio pitää merkityksellisinä arvioitaessa kokonaisvaltaisesti alijäämä- ja velkaperusteiden noudattamista ja jotka jäsenvaltio on esittänyt neuvostolle ja komissiolle*”.

Kun arvioidaan alijäämäkriteerin noudattamista ja julkinen velka suhteessa BKT:hen ylittää viitearvon, merkitykselliset tekijät otetaan huomioon liiallisen alijäämän olemassaoloa koskevaan päätökseen johtavissa vaiheissa, koska yleisperiaatteen molemmat ehdot – julkisen talouden alijäämä on lähellä viitearvoa ja viitearvon ylittyminen on väliaikaista – täyttyvät. Merkitykselliset tekijät on otettava huomioon myös silloin, kun arvioidaan velkakriteerin noudattamista.

Jäljempänä olevissa alajaksoissa tarkastellaan seuraavia seikkoja: 1) keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne; 2) julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema sekä arvio vaaditun, keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävän sopeutuksen toteutumisesta ja julkisten investointien kehittymisestä; 3) julkisen talouden keskipitkän aikavälin velka-asema, sen kehitys ja kestävyys; 4) muut komission merkityksellisinä pitämät tekijät; ja 5) muut jäsenvaltion esittämät tekijät.

Kertomuksessa otetaan huomioon edellä mainitut tekijät, jotka perustuvat ilmoitettuihin tietoihin ja komission syksyn 2015 talousennusteeseen.

4.1. Keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne

Suhdanteet ja potentiaalinen kasvu

Vuonna 2009 Suomen reaalinen BKT romahti 8,3 prosenttia, minkä jälkeen maan talous elpyi vähitellen vuosina 2010 ja 2011. Vuosina 2012–2014 oltiin kuitenkin taas taantumassa. Vuonna 2014 BKT supistui 0,4 prosenttia. Kasvunäkymät ovat hitaasti paranemassa vuosina 2015 ja 2016 (ks. taulukko 2). Kriisi on vaikuttanut negatiivisesti Suomen potentiaaliseen kasvuun, joka on viimeisten neljän vuoden aikana ollut keskimäärin 0 prosenttia. Yhteisesti sovitun menetelmän perusteella se oli komission arvioiden mukaan vuosina 2013 ja 2014 negatiivinen (–0,1 prosenttia). Potentiaalisen tuotannon kasvun arvioidaan olevan -0,1 prosenttia vuonna 2015 ja 0,1 prosenttia vuonna 2016. Potentiaalisen tuotannon supistuminen johtuu työpanosten vaikutuksen vähenemisestä ja kokonaistuottavuuden arvioidusta negatiivisesta vaikutuksesta, joka heijastaa käynnissä olevaa talouden rakenneuudistusta. Lisäksi pääoman myönteinen vaikutus väheni kriisin aikana investointien niukkuuden vuoksi. Kaiken kaikkiaan reaalinen BKT vuonna 2014 oli 5,9 prosenttia alle vuonna 2008 saavutetun ennätyksellisen korkean tason, ja potentiaalinen tuotanto on kasvanut vain 0,6 prosenttia tänä aikana.

Koska reaalinen BKT supistui vuosina 2012–2014, tuotantokuilu laajeni –2,9 prosenttiin suhteessa potentiaaliseen BKT:hen vuonna 2014, ja sen odotetaan alkavan vähitellen kaventua –2,5 prosenttiin vuonna 2015, sillä BKT:n arvioidaan kasvavan hieman yli potentiaalisen kasvun. BKT:n kasvun ennustetaan pysyvän potentiaalista kasvua suurempana myös vuonna 2016, jolloin tuotantokuilu kapenee –2,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Taulukko 2: Makrotalouden ja julkisen talouden kehitys[a]

	2012	2013	2014	2015		2016		2017
	KOM	KOM	KOM	KOM	Kansalliset viranomaiset	KOM	Kansalliset viranomaiset	KOM
Reaalinen BKT (muutos %)	-1,4	-1,1	-0,4	0,3	0,2	0,7	1,3	1,1
Potentiaalinen BKT (muutos %)	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1	0	0,5
Tuotantokuilu (% suhteessa potentiaaliseen BKT:hen)	-1,6	-2,6	-2,9	-2,5	-2,6	-2,0	-1,6	-1,4
Julkisen talouden rahoitusasema	-2,1	-2,5	-3,3	-3,2	-3,4	-2,7	-2,8	-2,3
Perusjäämä	-0,7	-1,3	-2,1	-2,0	-2,2	-1,5	-1,7	-1,2
Kertaluonteiset ja muut väliaikaiset toimenpiteet	-0,1	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Julkinen kiinteän pääoman bruttomuodostus	4,0	4,1	4,1	3,9	4,1	3,9	4,1	3,9
Suhdannekorjattu rahoitusasema	-1,2	-1,1	-1,7	-1,7	-1,9	-1,5	0,0	-1,5
Suhdannekorjattu perusjäämä	0,2	0,2	-0,4	-0,6	-0,7	-0,4	-0,8	-0,4
Rakenteellinen rahoitusasema [b]	-1,1	-1,0	-1,8	-1,7	-1,9	-1,5	-1,9	-1,5
Rakenteellinen perusjäämä	0,3	0,3	-0,5	-0,6	-0,7	-0,4	-0,8	-0,4

Huom.

[a] Prosenttia suhteessa BKT:hen, jollei toisin mainita.

[b] Suhdannekorjattu rahoitusasema, jossa ei ole otettu huomioon kertaluonteisia eikä muita väliaikaisia toimenpiteitä.

Lähde : Eurostat, komission syksyn 2015 talousennuste ja vuoden 2016 alustava talousarviosuunnitelma

Tällä negatiivisella suhdannekehityksellä on ollut merkittävä vaikutus julkisen talouden alijäämään ja velkasuhteeseen, mutta tulevaisuudessa talouden odotetaan kasvavan sen potentiaalista kasvuvauhtia nopeammin. Suhdannekorjattuna kolmen viime vuoden ajalta velkasuhde pysyisi vuonna 2015 sekä komission että alustavan talousarviosuunnitelman mukaan SEUT-sopimuksen viitearvon alapuolella, mutta näin ei olisi enää vuonna 2016. Suhdannekorjattu velka olisi komission syksyn 2015 talousennusteen perusteella 57,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2015 ja 60,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2016 (ks. taulukko 3).

Taulukko 3. Julkisen talouden alijäämä ja velka (% suhteessa BKT:hen)

		2012	2013	2014	2015		2016		2017
					KOM	Kansalliset viran-omaiset	KOM	Kansalliset viran-omaiset	KOM
Alijäämä-kriteeri	Julkisen talouden rahoitusasema	-2,1	-2,5	-3,3	-3,2	-3,4	-2,7	-2,8	-2,3
	Julkisen talouden bruttovelka	52,9	55,6	59,3	62,5	62,6	64,5	64,3	65,7
Velka-kriteeri	Julkisen talouden bruttovelka, suhdanteen vaikutukset poistettu				57,5		60,7		63,4

Lähteet: Eurostat, komission syksyn 2015 talousennuste ja vuoden 2016 alustava talousarviosuunnitelma, kansallisten viranomaisten toimittamat tiedot

Viimeaikaiset rakenneuudistukset

Viimeaikaisista uudistuksista tärkein on eläkeuudistus, josta työmarkkinaosapuolet sopivat syyskuussa 2014. Uudistuksessa eläkeikä kytketään elinajanodotteeseen, kuten neuvosto heinäkuussa 2014 suositteli. Kansallisten viranomaisten mukaan uudistuksen odotetaan parantavan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä noin 1 prosentin suhteessa BKT:hen. Uudistus on kuitenkin vielä vietävä lainsäädäntöön. Eduskunnan odotetaan

hyväksyvän asiaa koskevan lainsäädännön myöhemmin tänä vuonna, ja tavoitteena on toteuttaa uudistus vuodesta 2017 lukien. Näin ollen myöskään vaikutus julkiseen talouteen ei tule näkyviin ennen vuotta 2017. Myöskään käynnissä olevaan eläkeuudistukseen kuuluvaa, lähellä eläkeikää olevien työntekijöiden laajennettuja työttömyysetuja (ns. työttömyysputki) koskevaa päätöstä ei ole tehty. Tämä voi rajoittaa niitä myönteisiä vaikutuksia, joita eläkeuudistuksella odotetaan olevan työvoiman tarjontaan, kun ikääntyneet työttömät ovat oikeutettuja työttömyysetuuksiin eläkeiän saavuttamiseen asti.

Hallitus kaavailee muitakin uudistuksia, jotka voivat lisätä julkisen talouden kestävyyttä, kun niistä on säädetty ja ne on toteutettu. Hallituksen 27. toukokuuta 2015 päivätty strateginen ohjelma sisältää rakenneuudistuksia, jotka yleisesti ottaen vastaavat vuoden 2015 maaraportin ja maakohtaisten suositusten havaintoja. Reaalisen kilpailukyvyn parantamiseksi hallitus suunnittelee toimenpiteitä, joilla tuetaan aloittavia yrityksiä, nopean kasvun yrityksiä ja yritysten sukupolvenvaihdosta. Hallitus on sitoutunut olemaan lisäämättä teollisuuden kustannuksia vaalikauden aikana. Hallitus on asettanut kunnianhimoiseksi tavoitteeksi yksikkötyökustannusten alentamisen 15 prosentilla. Tähän on tarkoitus päästä soveltamalla edelleen palkkamalttia (5 prosenttiyksikköä), toteuttamalla työmarkkinoilla rakenteellisia uudistuksia (5 prosenttiyksikköä) ja alentamalla työvoimakustannuksia kertaluonteisesti (5 prosenttiyksikköä). Työvoimakustannusten alentamiseksi hallitus on syyskuussa 2015 tehnyt ehdotuksen, johon sisältyy julkisen sektorin vapaapäivien vähentäminen, ylityökorvausten ja sunnuntailisien pienentäminen sekä työnantajien sosiaaliturvamaksujen alentaminen. Näistä ehdotetuista toimenpiteistä käydään keskustelua, ja hallitus on luvannut toteuttaa työmarkkinaosapuolten sopimia vaihtoehtoisia toimenpiteitä, kunhan tulos on sama (työvoimakustannusten aleneminen 5 prosentilla).

Työmarkkinoilla hallitus suunnittelee sosiaali- ja työttömyysetuuksien uudistamista niin, että kannustimet työntekoon lisääntyvät, työttömyysjaksot lyhenevät, rakenteellinen työttömyys vähenee ja julkisia varoja säästyy. Hallitus julkisti sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamista koskevan ehdotuksensa 9. marraskuuta 2015. Yksi hallituksen strategisista tavoitteista seuraavien neljän vuoden aikana on sääntelyn yksinkertaistaminen liiketoimintaympäristön parantamiseksi. Kuntien tehtäviä ja velvoitteita on tarkoitus vähentää.

Hallitus julkaisi 28. syyskuuta 2015 toimintasuunnitelman strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi[5]. Toimintasuunnitelma sisältää määräajat uudistusten edellyttämän lainsäädännön valmistelulle ja uudistusten toimeenpanolle. Määräaika, jolloin hallituksen esitys on annettava eduskunnalle, on useimmiten alkuvuodesta 2016.

4.2. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema

Rakenteellinen alijäämä ja julkisen talouden vakauttaminen

Komission tämänhetkisten laskelmien mukaan Suomen rakenteellinen rahoitusasema oli -1,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2014. Vuonna 2015 rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan säilyvän muuttumattomana[6] ja vuonna 2016 kohenevan

5 http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Toimintasuunnitelma+strategisen+hallitusohjelman+k%C3%A4rkihankkeiden+ja+reformien+toimeenpanemiseksi.pdf

6 Taulukon 2 lukujen perusteella rakenteellinen rahoitusasema näyttää kohentuvan 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, mutta tämä johtuu vain lukujen pyöristämisestä.

0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, minkä seurauksena vuonna 2016 rakenteellinen rahoitusasema olisi –1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Kyseistä aikaa koskevien komission ennusteiden mukaan Suomessa oli vuonna 2014 poikkeuksellisen huono taloudellinen tilanne. BKT supistui ja siksi Suomi vapautettiin julkisen talouden sopeutustoimien toteuttamisesta. Suomen arvioitiin olevan keskipitkän aikavälin tavoitteessaan (–0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen) vuoden 2014 alussa, mutta se poikkesi tavoitteesta vuoden 2014 aikana, kun rakenteellinen rahoitusasema heikkeni 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Vuonna 2015 rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan säilyvän ennallaan, jolloin vaarana on jonkinasteinen poikkeaminen (–0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen) vaaditusta julkisen talouden sopeutuksesta (0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen). Menojen kasvulle asetetun vertailuarvon ei ennusteta ylittyvän. Kun vuosia 2014 ja 2015 tarkastellaan yhdessä, on kuitenkin vaarana merkittävä poikkeaminen rakenteellisen rahoitusaseman pilarin perusteella (keskimäärin –0,4 prosentin ero suhteessa BKT:hen, kun merkittävän poikkeamisen kynnysarvo on 0,25 prosenttia suhteessa BKT:hen keskimäärin kahden vuoden aikana), kun taas menojen kasvulle asetettu vertailuarvo viittaa keskipitkän aikavälin tavoitteessa pysymiseen (positiivinen ero keskimäärin 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen). Tämä edellyttää kokonaisarviointia. Näiden kahden pilarin välinen ero selittyy sillä, että tulovajeet vaikuttavat negatiivisesti rakenteellisen rahoitusaseman pilariin, ja sillä, että on käytetty erilaisia potentiaalisen kasvun vertailuarvoja. Toisaalta tämänhetkinen arvio potentiaalisen BKT:n kasvusta, johon rakenteellista rahoitusasemaa koskeva arvio perustuu, on alhaisempi kuin menojen kasvulle asetetussa vertailuarvossa käytetty keskipitkän aikavälin keskiarvo (jäädytetty komission talven 2013 talousennusteen perusteella). Edellinen näyttää tarjoavan asianmukaisemman arvion keskipitkän aikavälin potentiaalisesta kasvuvauhdista nykyisessä suhdannetilanteessa, koska makrotalouden näkymät ovat Suomessa muuttuneet negatiivisesti verrattuna vuoden 2013 odotuksiin. Toisaalta erilaiset kasvua koskevat vertailuarvot kertovat myös odotettua hitaamman inflaation vaikutuksista. Menojen kasvulle asetetussa vertailuarvossa käytetään deflaattorina aiempien vuosien ennusteita, kun taas rakenteellinen rahoitusasema heijastaa todellista inflaatiovauhtia, joka on paljon aiemmin ennustettua hitaampi, mikä viittaa siihen, että tässä suhteessa menojen kasvulle asetettu vertailuarvo näyttää olevan nykyisessä suhdannetilanteessa parempi julkisen talouden sopeutuksen indikaattori. Kaiken kaikkiaan kokonaisarviointi osoittaa, että on vaarana jonkinasteinen poikkeaminen vaaditusta keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävästä sopeutuksesta, kun tarkastellaan vuosia 2014–2015 yhdessä. Tilannetta on arvioitava uudelleen jälkikäteen ottaen huomioon, oikeuttaako maan taloudellinen tilanne vuonna 2014 (eli negatiivinen reaalikasvu) rakenteellisen rahoitusaseman heikkenemisen.

Vuonna 2016 rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan kohentuvan 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, jolloin vaarana on jonkinasteinen poikkeaminen (–0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen) vaaditusta sopeutuksesta (0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen). Kun vuosia 2015–2016 tarkastellaan yhdessä, rakenteelliseen rahoitusasemaan perustuva poikkeama on 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Menojen kasvulle asetetun viitearvon perusteella arvioitu poikkeama on 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2016, mutta jos tarkastellaan vuosia 2015–2016 yhdessä, keskipitkän aikavälin tavoitteessa pysytään. Erilaisen potentiaalista kasvuvauhtia kuvaavan vertailuarvon käytöllä on huomattava myönteinen vaikutus (0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen) menojen kasvulle asetettuun vertailuarvoon. Tällä perusteella komission syksyn 2015 talousennusteeseen perustuva kokonaisarvio osoittaa

olevan vaarana, että sopeutusurasta kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta poiketaan jonkin verran vuonna 2016.

Julkiset menot ja investoinnit

Julkisten investointien BKT-osuus on kasvanut kriisin alkaessa vallinneeseen tilanteeseen verrattuna. Vuonna 2008 julkisen sektorin aikaansaama kiinteän pääoman bruttomuodostus oli 3,6 prosenttia BKT:sta. Vuonna 2013 se oli 4,2 prosenttia ja vuonna 2014 4,1 prosenttia BKT:sta. Alustavan talousarviosuunnitelman mukaan vuosina 2015 ja 2016 investointien odotetaan olevan 4,1 prosenttia BKT:sta. Julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on koko kauden sekä suhdannekorjaamattomin että rakenteellisin luvuin pienempi kuin julkisten investointien BKT-osuus. Kaiken kaikkiaan julkisten investointien BKT-osuus on euroalueen suurimpia.

Suomen julkisyhteisöjen sektorilla on ollut perusalijäämä vuodesta 2012 alkaen, ja sen odotetaan pysyvän perusalijäämäisenä myös vuosina 2015 ja 2016. Velasta maksettu efektiivinen korko on alentunut huomattavasti viime vuosina. Sekä komissio että kansalliset viranomaiset ennustavat korkomenojen laskevan ennustejaksolla suhteessa BKT:hen.

Juoksevat menot ilman korkomenoja ovat olleet kasvussa. Ne ovat itse asiassa kasvaneet 9 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuodesta 2004. On huomattava, että 5,7 prosenttiyksikköä kasvusta tapahtui vuonna 2009, kun nimellinen BKT supistui 6,5 prosenttia. Vuonna 2014 julkiset menot olivat 58,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä oli EU:n korkein suhdeluku. Menot ovat lisääntyneet kaikilla julkisyhteisöjen alasektoreilla vuodesta 2004 vuoteen 2014, mutta kasvu on ollut suhteellisesti suurin työeläkerahastojen sektorilla. Kun julkisen talouden menoja tarkastellaan toimintokohtaisesti, näyttää siltä, että menojen kasvu johtuu pääasiassa ikääntyvän yhteiskunnan terveydenhuolto- ja eläkemenoista. Yleisten julkisten palvelujen menot ovat lisääntyneet huolimatta siitä, että tähän luokkaan kuuluvat julkisen velan transaktioihin liittyvät menot (korkomenot) ovat vähentyneet suhteessa BKT:hen.

Julkisen talouden laatu

Suomi on ottanut kansalliseen lainsäädäntöönsä finanssipoliittiseen sopimukseen sisältyvän rakenteellisen budjettitasapainon säännön ja antanut sekundäärilainsäädännössä asiaa koskevia täytäntöönpanosäännöksiä. Suomen julkisen talouden kehys on sidottu monivuotisiin menokattoihin. Sitä on äskettäin vahvistettu velvoittamalla valtionhallinto tarkastelemaan politiikkatoimenpiteiden vaikutusta kuntien ja sosiaaliturvarahastojen budjettitasapainoon. Joustavuutta reagoida kuluvan vuoden aikana esiin tuleviin haasteisiin näyttää kuitenkin olevan vain vähän. Jos kasvuennustetta tarkistetaan merkittävästi alaspäin vuoden aikana, kuten vuosina 2013 ja 2014 tehtiin, menokehyksien vastaavaan mukautukseen ei ole menettelyä.

4.3. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin velka-asema

Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys

Vuonna 2014 julkisen talouden sulautettu bruttovelka suhteessa BKT:hen oli 59,3 prosenttia. Komission kevään 2015 talousennusteeseen perustuvien keskipitkän aikavälin kehitysarvioiden perusteella velan odotetaan kasvavan vuoteen 2025 mennessä lähes 80 prosenttiin suhteessa BKT:hen (olettaen, että politiikka ei muutu ja että rakenteellinen perusjäämä kehittyy komission kevään 2015 talousennusteen mukaan vuoteen 2016) eli se

pysyy SEUT-sopimuksessa suhteessa BKT:hen määritellyn 60 prosentin rajan yläpuolella. Nousun syynä olisivat pääasiassa väestön ikääntymisestä aiheutuvat kustannukset.

Suomessa arvioidaan olevan lyhyellä aikavälillä vähäinen julkisen talouden rahoituspaineen riski, mutta keskipitkällä aikavälillä kestävyysriski on suuri ja pitkällä aikavälillä keskisuuri, mikä johtuu väestön ikääntymisen vaikutuksesta julkiseen talouteen. Siksi olisi keskityttävä hillitsemään ikääntymiseen liittyvien menojen kasvua edelleen, jotta julkisen talouden kestävyys parantuisi keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Työmarkkinaosapuolten syksyllä 2014 sopima eläkeuudistus ei kuitenkaan ole mukana arviossa, koska tarvittava lainsäädäntö on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2015 loppuun mennessä ja uudistuslakien odotetaan tulevaan voimaan vuonna 2017.

Velkakannan korjauserä

Velkakannan korjauserällä on suuri vaikutus Suomen julkisen velan muutoksiin. Vuonna 2012 velkakannan korjauserän osuus velkasuhteen kasvusta oli 70 prosenttia. Sen jälkeen vuosina 2013 ja 2014 sen osuus oli noin 30 prosenttia velkasuhteen muutoksesta. Muutoksen on ennustettu olevan samanlainen vuonna 2015, ja vuonna 2016 velkakannan korjauserän osuuden ennustetaan olevan neljänneksen velkasuhteen muutoksesta. Tämä johtuu siitä, että julkiseen sektoriin kuuluva työeläkejärjestelmä on osittain ennakkoon rahastoiva ja ylijäämäinen. Vuonna 2013 ylijäämä oli 1,9 prosenttia ja vuonna 2014 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Alustavassa talousarviosuunnitelmassa ylijäämän ennustetaan vuonna 2015 supistuvan 0,5 prosenttiin ja vuonna 2016 kasvavan 0,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Ylijäämä sisällytetään julkisen talouden rahoitusasemaan, mutta sitä ei käytetä julkisen velan maksamiseen. Eläkerahastot näkyvät varojen nettokertymänä velkakannan korjauserässä. Suomen julkisyhteisöjen nettorahoitusvarojen ennustetaan olevan 51,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2015, kun ne vuonna 2014 olivat 54,7 prosenttia suhteessa BKT:hen[7]. OECD ennustaa nettovarojen olevan vuoden 2016 loppuun mennessä 47,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Suomen nettorahoitusasema on OECD-maiden parhaimpia.

Valtion takaama velkakanta

Vuonna 2014 Suomen valtion antamien takausten määrä oli 17,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näistä rahoitussektoriin liittyviä takauksia oli 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtaosa takauksista (12 prosenttia suhteessa BKT:hen) on myönnetty suurelle joukolle finanssialan ulkopuolisia yrityksiä, pääasiassa valtion omistaman rahoitusyhtiön Finnveran kautta. Kun otetaan huomioon rahoitussektorin vahva asema[8] ja takauksien perusteella suoritettujen maksujen vähäisyys, valtion takaamiin velkoihin liittyvät riskit eivät vaikuta merkittäviltä.

Suhdanteiden vaikutus

Koska Suomen talous on ollut vaikeuksissa vuosina 2012–2013 ja on syntynyt suuri negatiivinen tuotantokuilu, jonka arvioidaan vuonna 2014 olevan –2,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, suhdannekehitys vaikuttaa myös velkasuhteeseen. Suhdannekorjattu julkinen velka on komission ennusteen mukaan alle 57,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2015 mutta ylittää viitearvon vuonna 2016 (60,7 prosenttia).

---

7 OECD Economic Outlook nro 97, liite, taulukko 33.

8 Ks. vuoden 2015 maaraportti.
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_finland_fi.pdf

4.4. Muut komission merkityksellisinä pitämät tekijät

Rahoituksenvakautusoperaatiot

Niiden muiden tekijöiden joukossa, joita komissio pitää merkityksellisinä, kiinnitetään huomiota erityisesti rahoitusosuuksiin, jotka on tarkoitettu kansainvälisen solidaarisuuden edistämiseen ja unionin poliittisten tavoitteiden saavuttamiseen, jäsenvaltioiden välisen kahden- ja monenvälisen tuen muodossa rahoitusvakauden turvaamisen yhteydessä syntyneeseen velkaan sekä suurten rahoituksellisten häiriöiden aikana toteutettuihin rahoituksenvakautusoperaatioihin liittyvään velkaan (asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohta).

Euroalueen jäsenvaltioille myönnetyn rahoitustuen velkaa kasvattava vaikutus on otettu huomioon arvioitaessa velkakriteerin noudattamista. Komission syksyn 2015 talousennusteen mukaan vuonna 2015 tämän rahoitustuen kumulatiivinen vaikutus on 2,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Jos rahoituksenvakautusoperaatioihin liittyvää velkaa ei oteta huomioon, julkinen bruttovelka vuonna 2015 on 59,7 prosenttia suhteessa BKT:hen ja vuonna 2016 61,8 prosenttia suhteessa BKT:hen.

4.5. Muut jäsenvaltion esittämät tekijät

Komission 3. marraskuuta 2015 vastaanottamassa kirjeessä Suomen viranomaiset korostivat, että hallitus on toteuttanut toukokuussa esitetyn strategisen ohjelman mukaiset toimenpiteet. Viranomaiset viittaavat tarkistettuun vakausohjelmaan (esitetty 28. syyskuuta 2015), jossa on tietoa suunnitelmista supistaa julkisen talouden alijäämää vuoteen 2019 asti[9]. Viranomaiset toteavat myös, että syyskuun vakausohjelmassa käytetään hallituksen suunnitelmista varovaista arviota, johon sisältyy ainoastaan riittävän yksityiskohtaisesti määritetyt toimenpiteet, vaikka hallitus todellisuudessa suunnittelee vielä laajempia vakauttamistoimia.

Suomi toteaa myös, että alijäämälle suhteessa BKT:hen asetetun 3 prosentin viitearvon ylittyminen oli poikkeuksellinen ja johtui siitä, että reaalisen BKT:n vuotuinen kasvu oli vuonna 2014 negatiivinen, –0,4 prosenttia. Hallitus ei ota esiin tällä hetkellä tiedossa olevia tekijöitä, joiden perusteella alijäämää voitaisiin pitää poikkeuksellisena vuonna 2015. Viranomaiset kuitenkin toteavat, että pakolaiskriisiin liittyvät menot olisi otettava huomioon merkityksellisenä tekijänä sekä alijäämä- että velkakriteeriä tarkasteltaessa, ja esittävät tietoja ennakoiduista kustannuksista, jotka liittyvät turvapaikanhakijoiden määrän kasvuun vuonna 2015. Viranomaisten mukaan tämä voisi olla tapahtuma, johon hallitus ei voi vaikuttaa ja jonka vuoksi olosuhteita voitaisiin jälkikäteen pitää poikkeuksellisina myös vuonna 2015. Vaikka kustannuksia onkin tällä hetkellä vaikea arvioida, toimitettujen tietojen perusteella tällä hetkellä tiedossa olevat lisämenot vuonna 2015 ovat 0,06 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä ei riitä selittämään SEUT-sopimuksen mukaisen suhteessa BKT:hen määritetyn 3 prosentin viitearvon ylittymistä vuonna 2015. Viranomaisten mukaan vuonna 2016 maahanmuuttoon liittyvät ylimääräiset kustannukset voisivat olla 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Muina merkityksellisinä tekijöinä, jotka olisi otettava huomioon tarkasteltaessa alijäämäkriteerin noudattamista, hallitus korostaa sitä, että ennalta ehkäisevän osion vaatimuksia on pitkälti noudatettu. Lisäksi Suomen viranomaiset toteavat, että hidas inflaatio

[9] Tarkistettua vakausohjelmaa käsitellään lyhyesti komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa, joka liittyy komission lausuntoon Suomen alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2016.

ja alhainen korkotaso ovat vaikuttaneet negatiivisesti alijäämään. Vuoden 2015 inflaation arvioidaan nyt olevan 1 ½ prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuoden 2015 talousarvion valmistelun yhteydessä ennustettiin. Alhainen korkotaso vaikuttaa negatiivisesti talousarvioon, sillä tulojen menetys on suurempi kuin korkomenojen pienenemisestä saatava hyöty.

Muina merkityksellisinä tekijöinä, jotka olisi otettava huomioon tarkasteltaessa velkakriteerin noudattamista, Suomen viranomaiset toteavat, että julkinen velka suhteessa BKT:hen jäisi vuonna 2015 alle 60 prosentin viitearvon suhdannekorjattuna ja solidaarisuustoimenpiteet huomioon ottaen. Vuotta 2016 koskevien merkityksellisten tekijöiden osalta viranomaiset korostavat sitä, että ennalta ehkäisevän osion vaatimuksia on pitkälti noudatettu ja rahoitusvaroja on kerrytetty.

5. PÄÄTELMÄT

Alijäämäkriteeri

Suomen julkisen talouden alijäämä kasvoi 3,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2014, ja suunnitelmien mukaan se kasvaa vuonna 2015 edelleen 3,4 prosenttiin. Sekä alustavassa talousarviosuunnitelmassa että komission syksyn 2015 talousennusteessa julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan alle SEUT-sopimuksen mukaisen 3 prosentin viitearvon vuonna 2016. Tämän perusteella voidaan katsoa, että alijäämä on lähellä SEUT-sopimuksen mukaista 3 prosentin viitearvoa ja että ylittyminen on väliaikaista. Viitearvon ylittymistä vuonna 2014 voidaan pitää SEUT-sopimuksessa sekä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetulla tavalla poikkeuksellisena. Tässä kertomuksessa on tarkasteltu merkityksellisiä tekijöitä, erityisesti keskipitkän aikavälin taloudellista tilannetta, rakenteellisia uudistuksia ja edistymistä kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta. Erityisesti siksi, että suhdannetilanne vaikuttaa voimakkaasti Suomen julkisen talouden rahoitusasemaan ja keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävää sopeutusuraa on pitkälti noudatettu, tässä kertomuksessa esitetty analyysi viittaa siihen, että SEUT-sopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/97 määritellyn alijäämäkriteerin olisi katsottava tällä hetkellä täyttyneen.

Velkakriteeri

Vuonna 2014 julkisen talouden bruttovelka oli alle 60 prosenttia, mutta alustavan talousarviosuunnitelman mukaan se vuonna 2015 kasvaa 62,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen eli yli 60 prosentin viitearvon. Myös komission syksyn 2015 talousennusteen mukaan bruttovelka ylittää viitearvon: vuonna 2015 se on 62,5 prosenttia ja vuonna 2016 64,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kuten tässä kertomuksessa on osoitettu, vuonna 2015 velkakriteerin suunniteltu ylittyminen selittyy kokonaisuudessaan Suomen rahoitustuella euroalueen rahoitusvakauden turvaamiseksi, mutta vuonna 2016 näin ei enää ole. Velan määrään ovat vaikuttaneet sosiaaliturvarahastojen mittava rahoitusvarojen hankinta, jonka seurauksena varoja on kertynyt samaan aikaan kun velka on lisääntynyt. Lisäksi on huomattava, että Suomen tämänhetkisen suhdannetilanteen vaikutukset heijastuvat velkasuhteeseen, mutta tämäkään tekijä ei voi yksinään selittää suhteessa BKT:hen määritellyn 60 prosentin viitearvon ylittymistä vuonna 2016. Tässä kertomuksessa on tarkasteltu myös muita merkityksellisiä tekijöitä ja havaittu erityisesti, että Suomen odotetaan vuosina 2015 ja 2016 pitkälti noudattavan vaadittua keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävää sopeutusuraa. Tämä auttanee varmistamaan, että velka supistuu keskipitkällä aikavälillä riittävää vauhtia. Tämän perusteella tässä kertomuksessa esitetty analyysi viitaa siihen, että SEUT-sopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/97 määritellyn velkakriteerin

olisi katsottava tällä hetkellä täyttyneen. Koska Suomen velka on jatkuvasti kasvanut suhteessa BKT:hen, ja – jos politiikka pysyy muuttumattomana – sen ennustetaan keskipitkällä aikavälillä edelleen kasvavan, eläkeuudistus ja muut rakenteelliset uudistukset, jotka lisäävät tuottavuutta ja työvoiman tarjontaa, ovat keskeisellä sijalla Suomen kasvunäkymien parantamisessa keskipitkällä aikavälillä. Uudistusten nopea hyväksyminen ja toteutus olisi maakohtaisten suositusten mukaista ja parantaisi julkisen talouden kestävyyttä.